Plán rozvoja prioritného okresu

Stará Ľubovňa

platný a účinný na obdobie

od roku 2026 do roku 2028

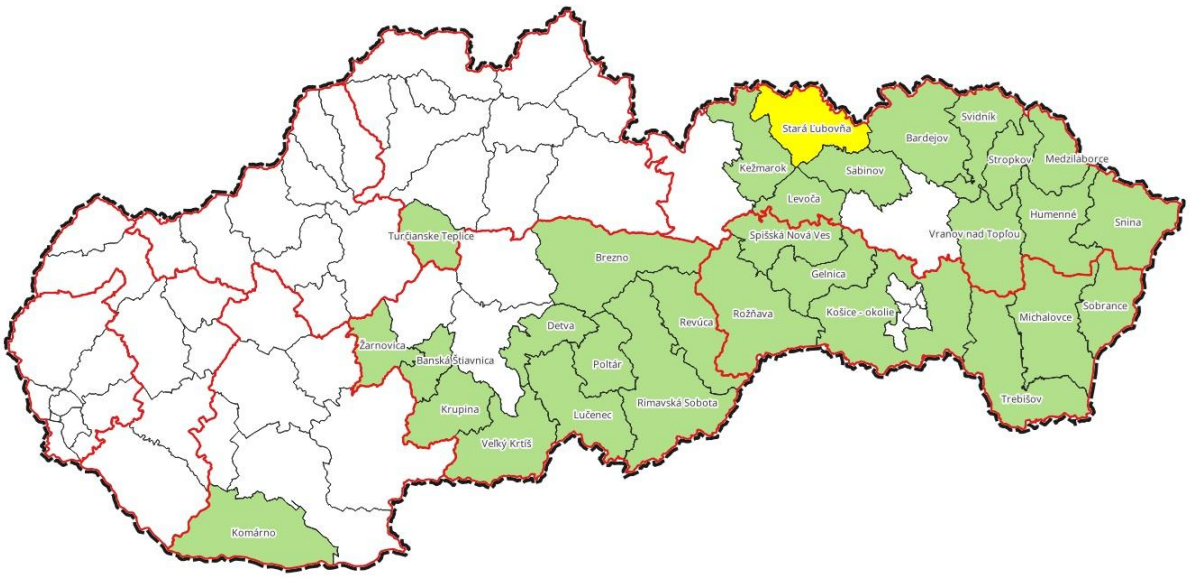

Prerokovaný riadiacim výborom prioritného okresu dňa: 26. 08. 2026

Schválený Ministerstvom investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky dňa: 08. 09. 2026

Obsah

Úvod 3
1. Analýza hospodárskeho, sociálneho a demografického stavu okresu 4
1.1. Analýza sociálno-ekonomickej oblasti 5
1.2. Analýza demografického stavu 10
1.3. Analýza prístupu k verejnej infraštruktúre a základným službám 13
1.4. Zhrnutie kľúčových problémov a rozvojových potrieb 16
2. Impulzy k vypracovaniu plánu rozvoja 18
3. Návrh aktivít a úloh na zabezpečenie realizácie a plnenia plánu rozvoja 20
3.1. Súlad so strategickými dokumentmi 20
3.2. Zdôvodnenie výberu aktivít plánu rozvoja 20
3.3. Aktivity plánu rozvoja 20
4. Merateľné ukazovatele plánu rozvoja 23
5. Očakávané výsledky, monitorovanie a hodnotenie dosiahnutého pokroku 24
5.1. Časový harmonogram realizácie plánu rozvoja 24
5.2. Možnosti financovania plánu rozvoja 25
5.3. Gestori a spôsob monitorovania 25
5.4. Časový harmonogram odovzdávania monitorovacích správ 25
6. Prílohy 25

Úvod

Plán rozvoja prioritného okresu Stará Ľubovňa (ďalej len *„plán rozvoja“*) je strednodobý strategický dokument vypracovaný v súlade s ustanovením § 2 písm. d) v spojení s § 4 a nasl. zákona č. 271/2025 Z. z. o podpore prioritných okresov (ďalej len *„zákon o prioritných okresoch“*) a na základe metodického usmernenia vydaného Ministerstvom investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky (ďalej len *„MIRRI SR“*).

Hlavným cieľom plánu rozvoja je prostredníctvom komplexných štrukturálnych opatrení a aktivít zameraných na hospodársky, sociálny, environmentálny rozvoj prioritného okresu, systémovú tvorbu rozvoja regiónu, rozvoj konkurencieschopnej hospodárskej činnosti a súvisiacej zamestnanosti, na zlepšovanie sociálno-ekonomického, environmentálneho a demografického vývoja, motivujúceho prostredia pre zotrvanie v okrese alebo návrat do neho, prístup k verejnej infraštruktúre a základným službám prioritného okresu, zlepšovať hodnoty ukazovateľa regionálneho rozvoja[1] (ďalej len *„URR“*), zvyšovať kvalitu života obyvateľov a znižovať regionálne disparity v rámci prioritného okresu ako aj medzi okresmi navzájom.

Plán rozvoja vychádza z analýzy potrieb a potenciálu prioritného okresu a je výsledkom participatívneho procesu zástupcov prioritného okresu a MIRRI SR, založenom na objektívnych analytických ukazovateľoch, potrebách regionálnych subjektov a dopyte obyvateľov či návštevníkov prioritného okresu.

[1] *Podľa § 2 písm. c) zákona o prioritných okresoch sa ukazovateľom regionálneho rozvoja rozumie kompozitný ukazovateľ, ktorým sa hodnotí miera regionálneho rozvoja okresu na základe čiastkových ukazovateľov a špecifických ukazovateľov okresu v sociálno-ekonomickej oblasti, demografickom stave a v prístupe k verejnej infraštruktúre a základným službám.*

1. Analýza hospodárskeho, sociálneho a demografického stavu okresu

Mapa prioritných okresov podľa URR

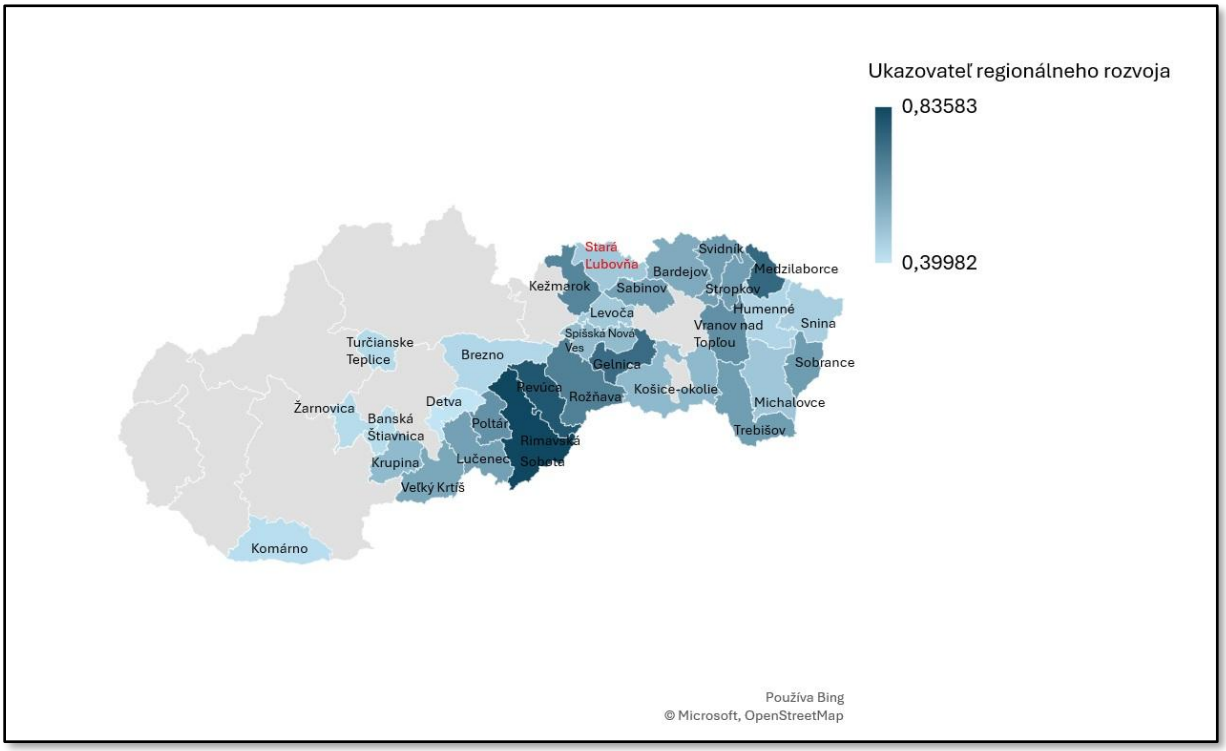

Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

Mapa znázorňuje všetkých 30 okresov, ktoré sú podľa zákona o prioritných okresoch a vyhlášky MIRRI SR č. 274/2025 Z. z. o počte prioritných okresov, o výpočte ukazovateľa regionálneho rozvoja a zverejňovaných údajoch v oblasti prioritných okresov v znení účinnom od 8. mája 2026 (ďalej len *„vyhláška“*) zaradené medzi prioritné okresy.

Prioritné okresy sú na mape vyznačené farebne na základe hodnoty URR, pričom okres s najvyššou (najhoršou) hodnotou URR je označený najtmavšou farbou.

Hodnota URR prioritného okresu Stará Ľubovňa v čase zaradenia medzi prioritné okresy je **0,47826**, čo ho zaraďuje medzi okresy s najlepšou hodnotou URR spomedzi ostatných prioritných okresov.

V zozname vybraných okresov[2] platnom na obdobie od 1. januára 2026 do 31. decembra 2028 **sa okres Stará Ľubovňa nachádza na 21. mieste.**

[2] *Podľa § 2 písm. b) zákona o prioritných okresoch sa zoznamom vybraných okresov rozumie zoznam okresov okrem okresov krajských miest, zoradených zostupne na základe hodnoty URR.*

Poradie prioritných okresov podľa URR

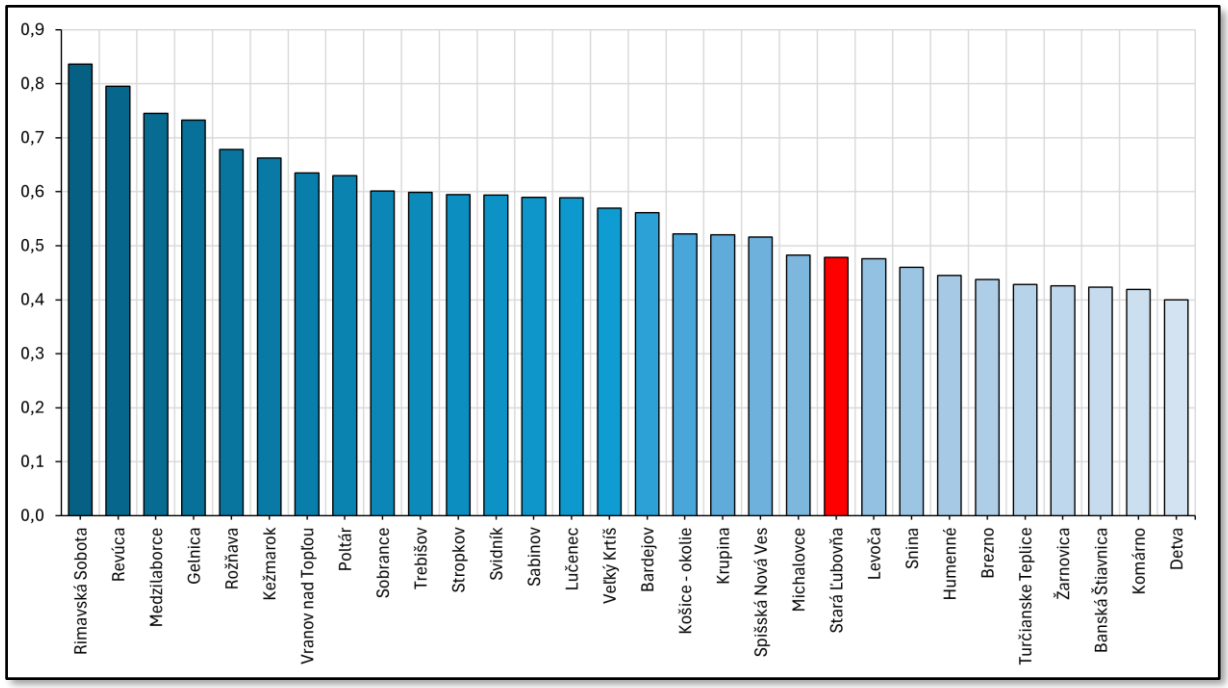

Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

URR tvoria čiastkové a špecifické ukazovatele v troch oblastiach:

- sociálno-ekonomická
- demografia
- prístup k verejnej infraštruktúre a základným službám

1.1. Analýza sociálno-ekonomickej oblasti

A. Hodnota čiastkového ukazovateľa

Okres Stará Ľubovňa sa v rámci čiastkového ukazovateľa za sociálno-ekonomickú oblasť v zozname všetkých okresov Slovenskej republiky (ďalej len *„SR“*) nachádza na **21. mieste**, pričom hodnota tohto ukazovateľa je **0,48713**.

Hodnota čiastkového ukazovateľa za sociálno-ekonomickú oblasť prioritného okresu Stará Ľubovňa - grafické zobrazenie

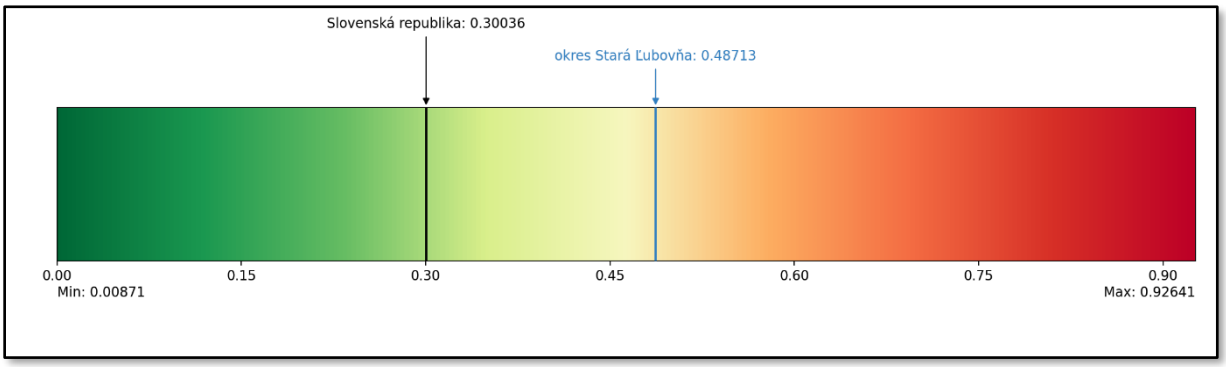

Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

Čiastkový ukazovateľ za sociálno-ekonomickú oblasť sa vypočíta na základe troch špecifických ukazovateľov, ktorými sú:

(i) podiel počtu osôb, ktoré sú členmi domácnosti, ktorej sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi[3] z počtu obyvateľov;

(ii) podiel počtu uchádzačov o zamestnanie v produktívnom veku na obyvateľstve v produktívnom veku a

(iii) priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca.

B. Hodnoty špecifických ukazovateľov

B.1. Hmotná núdza (podiel počtu osôb, ktoré sú členmi domácnosti, ktorej sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi z počtu obyvateľov)

V rámci špecifického ukazovateľa *„podiel počtu osôb, ktoré sú členmi domácnosti, ktorej sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi z počtu obyvateľov“* sa prioritný okres nachádza na **21. mieste** v zozname všetkých okresov SR, hodnota ukazovateľa je **0,29766**.

[3] *Zákon č. 417/2013 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.*

Hodnota špecifického ukazovateľa „podiel počtu osôb, ktoré sú členmi domácnosti, ktorej sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi z počtu obyvateľov“ - grafické zobrazenie

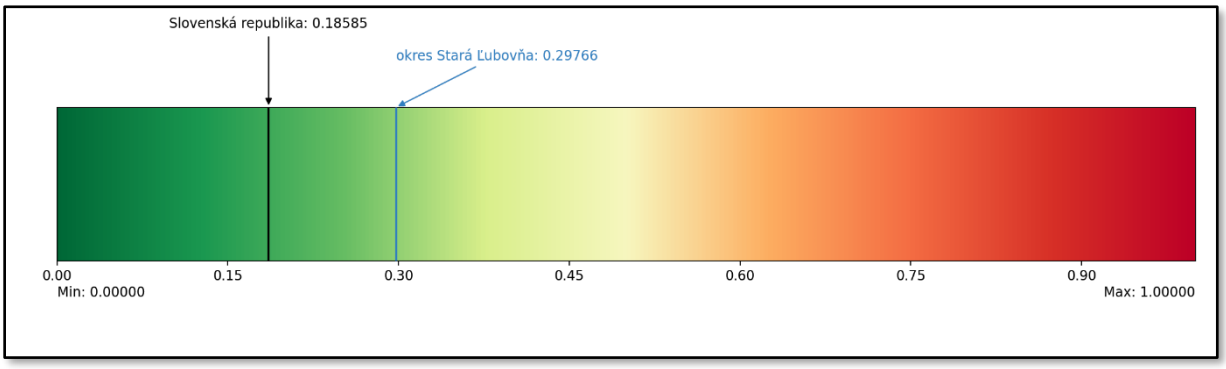

Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

*B.2. **Miera nezamestnanosti** (podiel počtu uchádzačov o zamestnanie v produktívnom veku na obyvateľstve v produktívnom veku)*

V rámci špecifického ukazovateľa *„podiel počtu uchádzačov o zamestnanie v produktívnom veku na obyvateľstve v produktívnom veku“* sa prioritný okres nachádza na **25. mieste** v zozname všetkých okresov SR, hodnota tohto ukazovateľa je **0,29516**.

Hodnota špecifického ukazovateľa „podiel počtu uchádzačov o zamestnanie v produktívnom veku na obyvateľstve v produktívnom veku“ - grafické zobrazenie

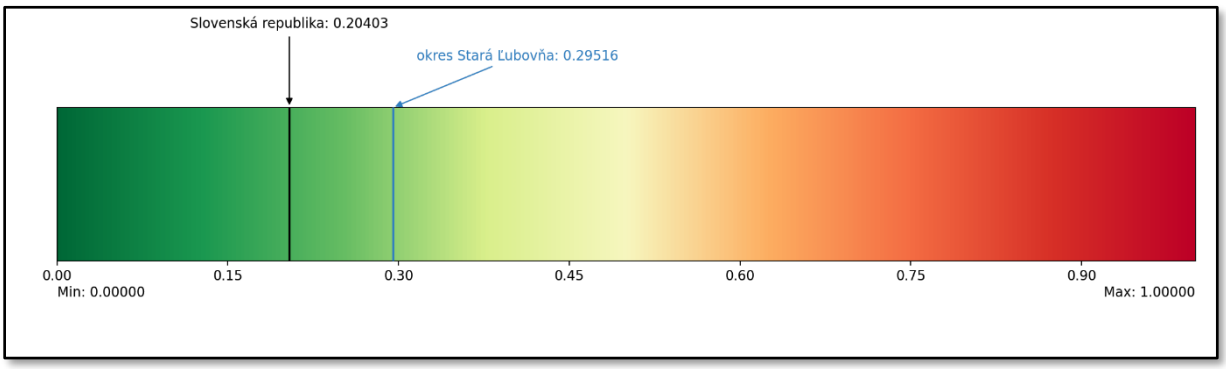

Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

*B.3. **Príjmová situácia a životná úroveň** (priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca)*

V rámci špecifického ukazovateľa *„priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca“* sa prioritný okres nachádza na **13. mieste** v zozname všetkých okresov SR, hodnota tohto ukazovateľa je **0,86856**.

Hodnota špecifického ukazovateľa „priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca“ - grafické zobrazenie

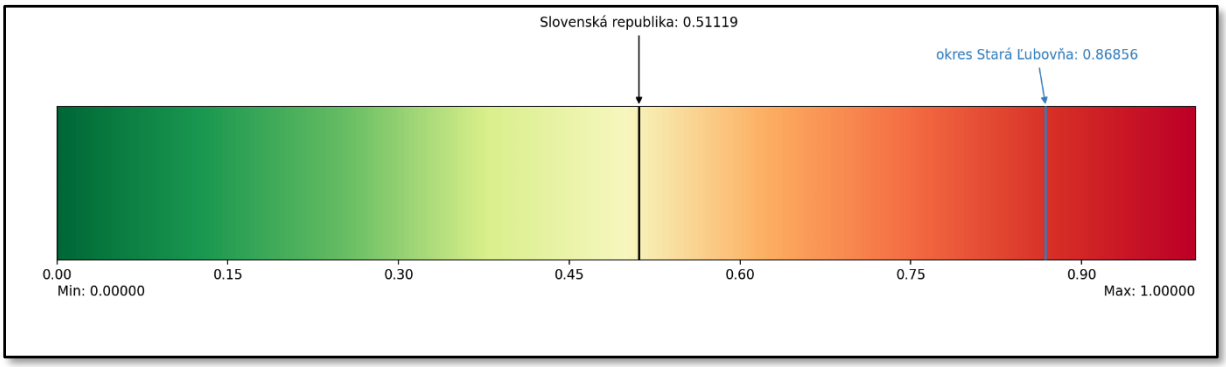

Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

C. Analýza špecifických ukazovateľov sociálno-ekonomickej oblasti

Na sociálno-ekonomický vývoj okresu Stará Ľubovňa vplýva viacero faktorov.

Podiel osôb žijúcich v domácnostiach odkázaných na pomoc v hmotnej núdzi ostáva **stabilný až mierne nadpriemerný v porovnaní s hospodársky silnejšími regiónmi**, avšak nedosahuje extrémne hodnoty charakteristické pre najviac znevýhodnené okresy.
Tento stav súvisí najmä s:

- prítomnosťou marginalizovaných skupín obyvateľstva,
- nižšou ekonomickou výkonnosťou regiónu,
- ale zároveň relatívne funkčným lokálnym trhom práce.

Môžeme konštatovať, že hmotná núdza tak predstavuje **lokalizovaný problém**, nie dominantnú črtu okresu.

Podiel uchádzačov o zamestnanie v produktívnom veku sa vyvíja **relatívne priaznivo**, pričom okres si dlhodobo udržiava **nižšiu nezamestnanosť v rámci Prešovského kraja**.
Nezamestnanosť:

- kopíruje celoslovenský trend mierneho poklesu po pandemickom období,
- je ovplyvnená štruktúrou hospodárstva (priemysel, stavebníctvo, služby),
- zároveň vykazuje vyšší podiel mladých uchádzačov o zamestnanie.

Trh práce možno charakterizovať ako **relatívne stabilný, no s limitovanými možnosťami kariérneho rastu**.

Priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca v období síce **nominálne rastie**, avšak tempo rastu zaostáva za dynamickejšími regiónmi SR.
Okres si udržiava:

- nižšiu mzdovú úroveň,
- dominanciu menších podnikov,
- nižšiu produktivitu práce.

Výsledkom tak je nižšia kúpyschopnosť obyvateľstva a pokračujúci odliv kvalifikovanej pracovnej sily.

Na území okresu Stará Ľubovňa pôsobí viac ako 1 510[4] podnikateľských subjektov, pričom ich

[4] *https://datacube.statistics.sk/;#!/view/sk/vbd_sk_win2/og3803rr/v_og3803rr_00_00_00_sk*

podiel predstavuje približne 5,7 % z celkového počtu podnikov v Prešovskom kraji. Podnikateľská štruktúra je výrazne tvorená najmä malými a strednými podnikmi – prevažná väčšina zamestnávateľov zamestnáva do 49[5] pracovníkov, zatiaľ čo podniky so strednou veľkosťou sú zastúpené len v obmedzenom rozsahu a veľké podniky sa v okrese nenachádzajú.

Počet podnikateľských subjektov vykazuje dlhodobo rastúci trend, pričom mierne rastie aj počet fyzických osôb – podnikateľov, hoci tento vývoj zaostáva za celoslovenským trendom. Z hľadiska odvetvovej štruktúry dominuje stavebníctvo, nasledované priemyslom a obchodom. Významná časť živnostníkov je orientovaná aj na prácu v zahraničí, čo súvisí s migráciou pracovnej sily a hľadaním lepších ekonomických príležitostí mimo regiónu.

Okres sa zároveň vyznačuje nízkou mierou zahraničných investícií, pričom v sledovanom období nebol zaznamenaný ich významnejší prílev. Právnické osoby sú prevažne organizované vo forme obchodných spoločností, ktoré tvoria dominantnú časť podnikateľských subjektov.

Priemyselná výroba je sústredená najmä v mestách **Stará Ľubovňa a Podolínec** a v obciach **Hniezdne a Orlov**, ktoré tvoria hlavné priemyselné centrá regiónu. K najvýznamnejším zamestnávateľom patrí najmä **Panasonic Industrial Devices Slovakia** (elektrotechnický priemysel), ktorý je najväčším zamestnávateľom v okrese, ďalej **Skrutkáreň Exim** (výroba spojovacieho materiálu), **BGV, s. r. o. v Hniezdnom** a **GAS Familia v Starej Ľubovni** (liehovarníctvo). Medzi ďalšie významné podniky patria napríklad[6]:

- **mkem, spol. s r. o.** – elektrotechnický priemysel (do 200 zamestnancov),
- **Leitech s. r. o.** – kovovýroba (do 100 zamestnancov),
- **POLYFORM, s. r. o.** – výroba polystyrénu (do 100 zamestnancov),
- **Prefa Orlov, s. r. o.** – výroba betónových výrobkov.

Z hľadiska prírodných zdrojov okres nedisponuje významnými ložiskami nerastov, avšak nachádzajú sa tu menšie ložiská **dekoračného kameňa (Stará Ľubovňa, Vyšné Ružbachy)** a **štrkov a pieskov (Plaveč – Orlov)**. Poľnohospodárstvo je orientované prevažne na **živočíšnu výrobu (chov hovädzieho dobytka a oviec)** a obhospodarovanie trvalých trávnych porastov, pričom zaujímavosťou je aj pestovanie liečivých bylín na výrobu čajov. Významný potenciál má aj **lesné hospodárstvo**, keďže okres disponuje rozsiahlymi lesnými plochami a dostatočnou infraštruktúrou. Rozvoj tohto sektora je možné podporiť investíciami do moderných technológií a zvýšením pridanej hodnoty spracovania dreva, ako aj využívaním obnoviteľných zdrojov energie.

Celkovo je ekonomika okresu charakteristická dominanciou menších podnikov, obmedzenou investičnou aktivitou a nižšou mzdovou úrovňou, avšak zároveň disponuje významným potenciálom v oblasti priemyslu, poľnohospodárstva, lesníctva a lokálnej produkcie, ktorý zatiaľ nie je plne využitý.

[5] *https://datacube.statistics.sk/;#!/view/sk/vbd_sk_win2/og3806rr/v_og3806rr_00_00_00_sk*
[6] *https://www.infoma.sk/databaza-firiem.php?locality=319*

1.2. Analýza demografického stavu

A. Hodnota čiastkového ukazovateľa

Okres Stará Ľubovňa sa v rámci čiastkového ukazovateľa za demografický stav nachádza na **64. mieste** v zozname všetkých okresov SR, pričom hodnota tohto ukazovateľa je **0,46132**.

Hodnota čiastkového ukazovateľa za demografický stav prioritného okresu Stará Ľubovňa - grafické zobrazenie

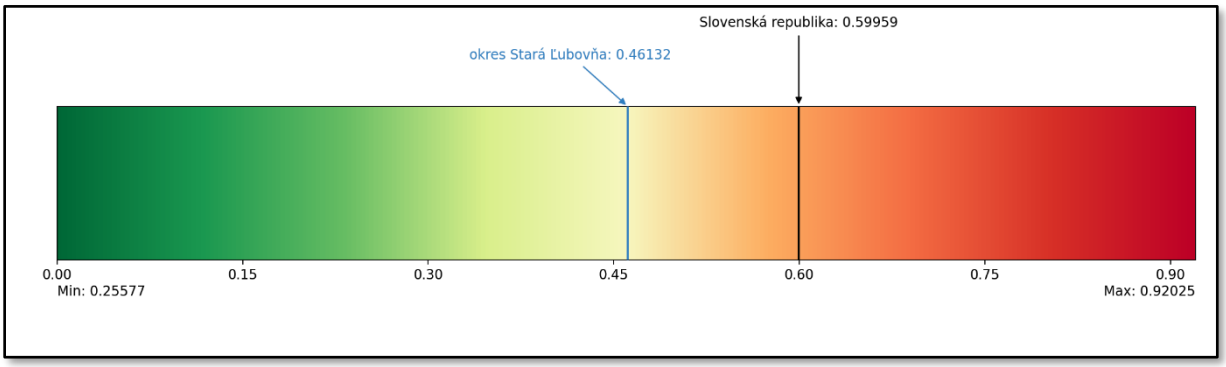

Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

Čiastkový ukazovateľ za demografický stav sa vypočíta na základe špecifických ukazovateľov, ktorými sú:

(i) hrubá miera celkového prírastku obyvateľstva;

(ii) index ekonomického zaťaženia osôb a

(iii) index starnutia.

B. Hodnoty špecifických ukazovateľov

B.1. Hrubá miera celkového prírastku obyvateľstva

V rámci špecifického ukazovateľa *„hrubá miera celkového prírastku obyvateľstva“* sa prioritný okres nachádza na **63. mieste** v zozname všetkých okresov SR, hodnota tohto ukazovateľa je **0,63983**.

Hodnota špecifického ukazovateľa „hrubá miera celkového prírastku obyvateľstva“ - grafické zobrazenie

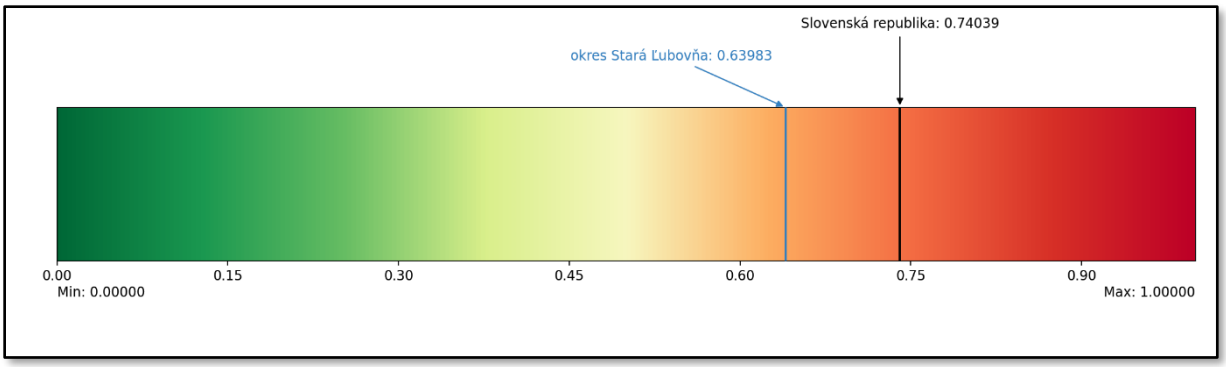

Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

B.2. Index ekonomického zaťaženia osôb

V rámci špecifického ukazovateľa *„index ekonomického zaťaženia osôb“* sa prioritný okres nachádza na **22. mieste** v zozname všetkých okresov SR, hodnota tohto ukazovateľa je **0,60876**.

Hodnota špecifického ukazovateľa „index ekonomického zaťaženia osôb“ - grafické zobrazenie

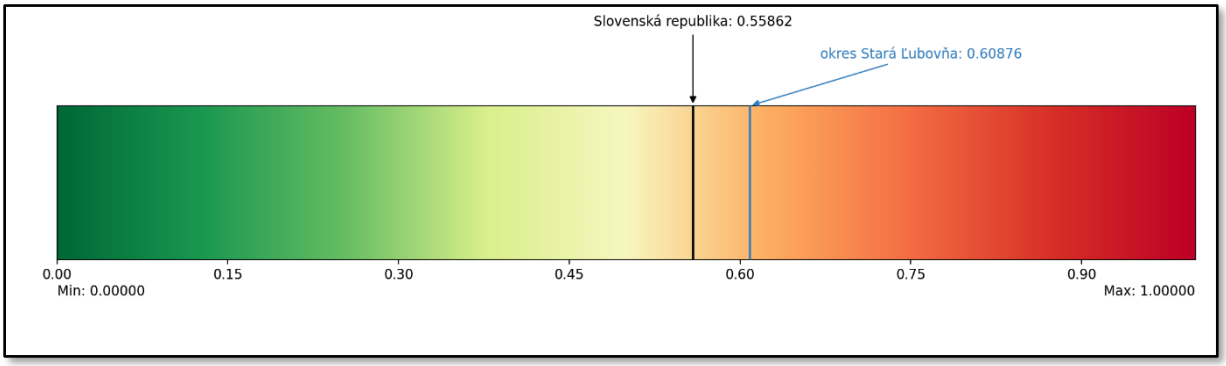

Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

B.3. Index starnutia

V rámci špecifického ukazovateľa *„index starnutia“* sa prioritný okres nachádza na **68. mieste** v zozname všetkých okresov SR, hodnota tohto ukazovateľa je **0,13536**.

Hodnota špecifického ukazovateľa „index starnutia“ - grafické zobrazenie

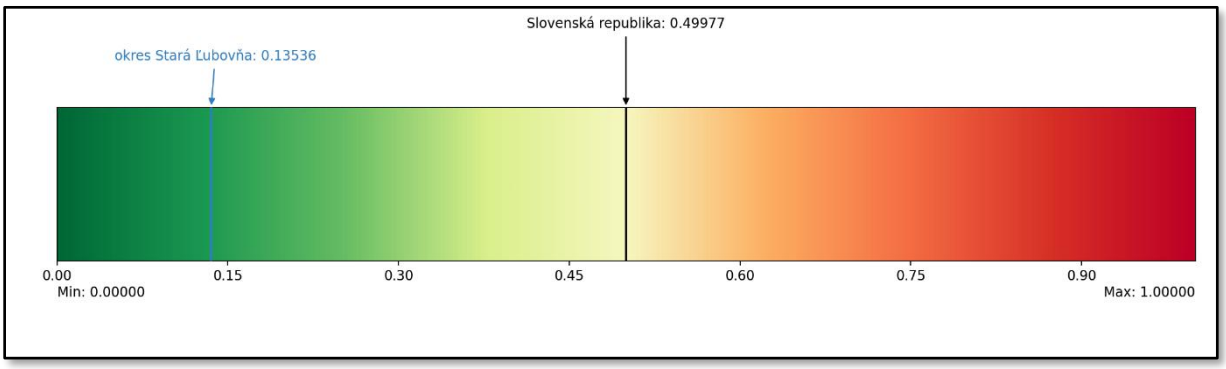

Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

C. Analýza špecifických ukazovateľov demografického stavu

Na demografický vývoj okresu Stará Ľubovňa vplýva viacero faktorov. Demografická situácia okresu Stará Ľubovňa predstavuje relatívne priaznivý vývoj v celoštátnom kontexte, najmä vďaka mladšej vekovej štruktúre obyvateľstva.

Okres si zachováva **mierne rastúci alebo stabilný populačný vývoj**, ktorý je:

- podporený prirodzeným prírastkom (vyššia pôrodnosť),
- negatívne ovplyvnený migračnými stratami.

Výsledkom je **demografická stabilita**, no zároveň **odliv mladých ľudí za prácou**.

Ekonomické zaťaženie zostáva:

- **mierne vyššie než priemer SR**,
- ovplyvnené vyšším podielom detí a ekonomicky neaktívnych osôb.

Dôsledkom je vyšší tlak na ekonomicky aktívne obyvateľstvo, potreba efektívnejšieho zapojenia pracovnej sily.

Okres sa aj v analyzovanom období radí medzi **demograficky mladšie regióny SR**:

- vysoký podiel predproduktívnej populácie,
- nízky podiel seniorov.

Tento stav predstavuje potenciál budúcej pracovnej sily, ale aj riziko, ak nebude ekonomicky využitý.

Okres Stará Ľubovňa patrí v rámci Prešovského samosprávneho kraja medzi demograficky mladšie regióny. S priemerným vekom obyvateľstva **37,91[7] roka** sa radí na tretie miesto s najnižším priemerným vekom, po okresoch Kežmarok a Sabinov. Priemerný vek obyvateľov okresu je zároveň **o viac ako 2 roky nižší** než priemer Prešovského kraja a až **o 4,64 roka nižší** v porovnaní s celoslovenským priemerom.

Napriek tomu, že hodnota indexu starnutia dlhodobo vykazuje rastúci trend, okres si zachováva významné postavenie z hľadiska mladšej vekovej štruktúry. V rámci okresov Prešovského kraja patrí medzi regióny s **najvyšším podielom obyvateľstva v predproduktívnom veku**.

Zároveň je okres charakteristický aj **nízkym podielom obyvateľov v poproduktívnom veku**. Tento demografický profil potvrdzuje, že okres disponuje významným potenciálom budúcej pracovnej sily, ktorý však bude potrebné efektívne využiť v kontexte regionálneho ekonomického rozvoja.

Migrácia z okresu Stará Ľubovňa zaznamenáva z dlhodobého hľadiska negatívny trend. Mimo hraníc okresu každoročne odchádza väčší počet obyvateľov, než do okresu prichádza. V období posledných rokov v dôsledku migrácie klesol počet obyvateľov okresu Stará Ľubovňa o 2 381 obyvateľov. Tento trend celkovo kopíruje situáciu v PSK. Z okresu sa sťahujú najmä mladí ľudia v produktívnom veku. Najčastejšie odchádzajú ľudia z okresu do hlavného mesta

[7] *https://datacube.statistics.sk/;#!/view/sk/vbd_dem/om7005rr/v_om7005rr_00_00_00_sk*

Slovenskej republiky, Bratislavy, či do zahraničia – štátov Európskej únie a Veľkej Británie.

Migráciu pritom významne ovplyvňuje aj vysoký podiel nehnuteľností v osobnom vlastníctve, ktorý patrí na Slovensku medzi najvyššie v Európskej únii. Napriek tomu, že vlastníctvo nehnuteľností môže predstavovať bariéru mobility, nedostatok pracovných príležitostí a lepšie ekonomické podmienky mimo regiónu vedú k pokračujúcemu rastu migrácie obyvateľstva v produktívnom veku.

1.3. Analýza prístupu k verejnej infraštruktúre a základným službám

A. Hodnota čiastkového ukazovateľa

Okres Stará Ľubovňa sa v rámci čiastkového ukazovateľa za oblasť prístup k verejnej infraštruktúre a základným službám nachádza na **18. mieste** v zozname všetkých okresov SR, pričom hodnota tohto ukazovateľa je **0,46616**.

Hodnota čiastkového ukazovateľa za oblasť prístup k verejnej infraštruktúre a základným službám prioritného okresu Stará Ľubovňa - grafické zobrazenie

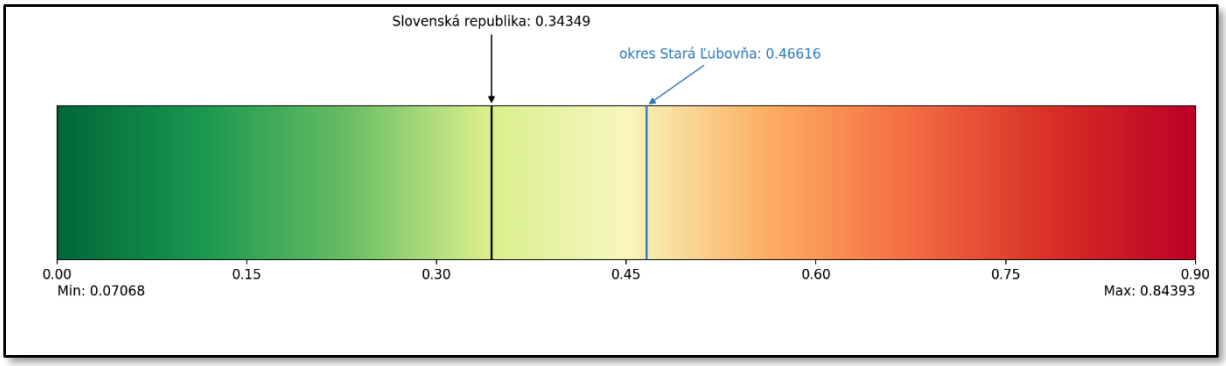

Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

Čiastkový ukazovateľ za oblasť prístupu k verejnej infraštruktúre a základným službám sa vypočíta na základe špecifických ukazovateľov, ktorými sú:

(i) podiel obyvateľov zásobovaných vodou z verejných vodovodov;

(ii) podiel obyvateľov napojených na verejnú kanalizačnú sieť s čistiarňou odpadových vôd;

(iii) podiel adries s dostupnosťou internetu s rýchlosťou minimálne 100 Mbps a

(iv) podiel detí vo veku dva až päť rokov k 30. júnu navštevujúcich materskú školu k 15. septembru predchádzajúceho kalendárneho roka.

B. Hodnoty špecifických ukazovateľov

B.1. Základná technická infraštruktúra - vodovody

V rámci špecifického ukazovateľa *„podiel obyvateľov zásobovaných vodou z verejných*

vodovodov“ sa prioritný okres nachádza na **19. mieste** v zozname všetkých okresov SR, hodnota tohto ukazovateľa je **0,48193**.

Hodnota špecifického ukazovateľa „podiel obyvateľov zásobovaných vodou z verejných vodovodov“ - grafické zobrazenie

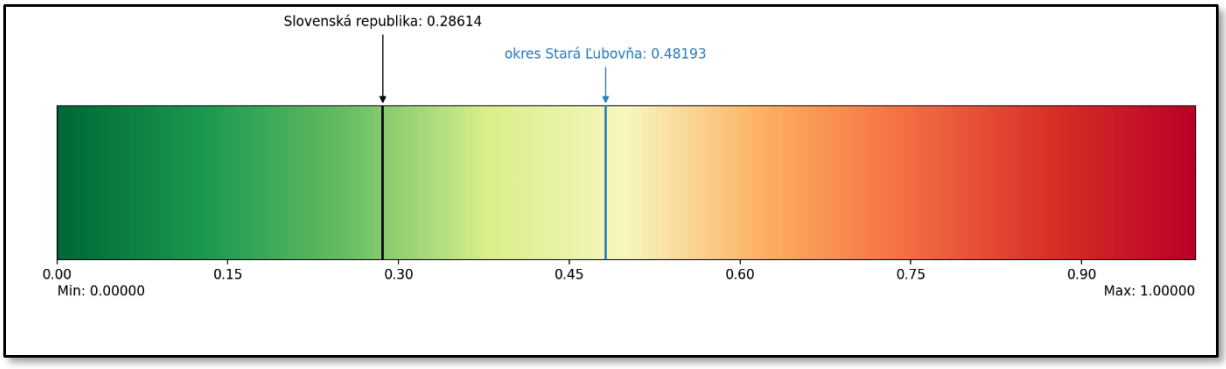

Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

B.2. Základná technická infraštruktúra - kanalizácia

V rámci špecifického ukazovateľa *„podiel obyvateľov napojených na verejnú kanalizačnú sieť s čistiarňou odpadových vôd“* sa prioritný okres nachádza na **42. mieste** v zozname všetkých okresov SR, hodnota tohto ukazovateľa je **0,50643**.

Hodnota špecifického ukazovateľa „podiel obyvateľov napojených na verejnú kanalizačnú sieť s čistiarňou odpadových vôd“ - grafické zobrazenie

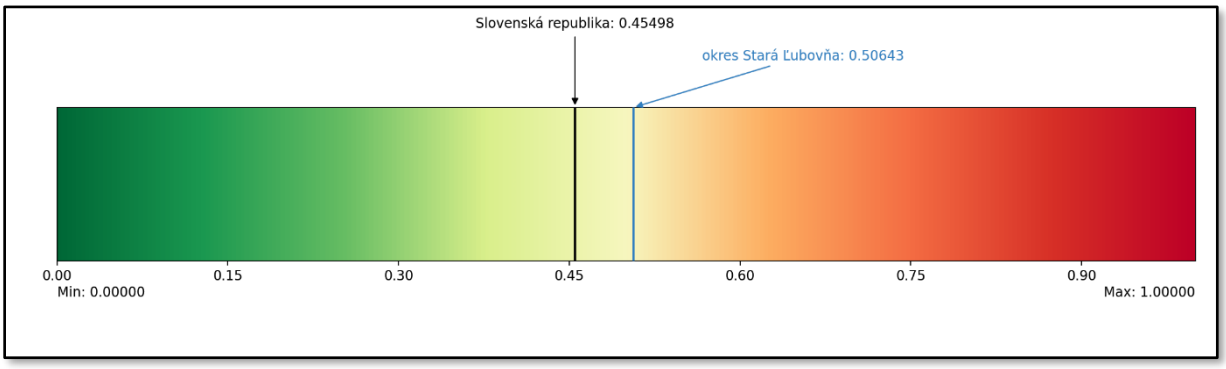

Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

*B.3. **Dostupnosť internetu** (podiel adries s dostupnosťou internetu s rýchlosťou minimálne 100 Mbps)*

V rámci špecifického ukazovateľa *„podiel adries s dostupnosťou internetu s rýchlosťou minimálne 100 Mbps“* sa prioritný okres nachádza na **42. mieste** v zozname všetkých okresov SR, hodnota tohto ukazovateľa je **0,13437**.

Hodnota špecifického ukazovateľa „podiel adries s dostupnosťou internetu s rýchlosťou minimálne 100 Mbps“ - grafické zobrazenie

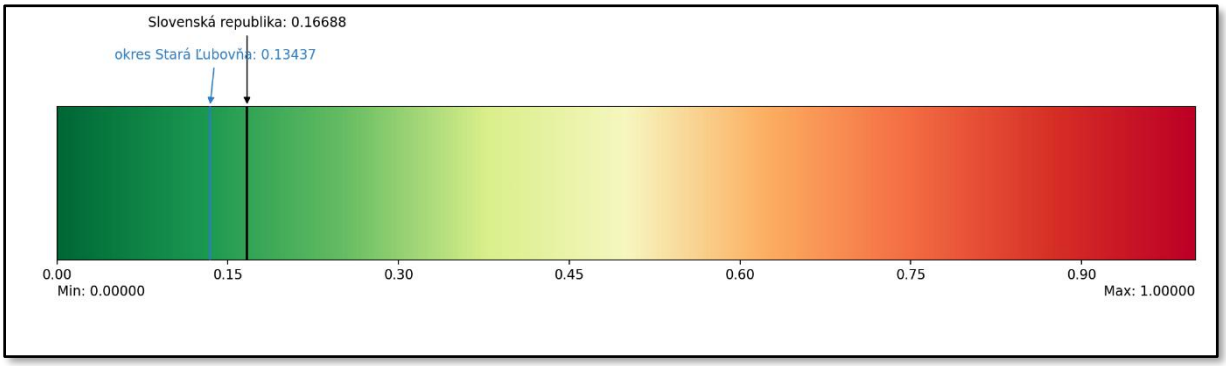

Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

*B.4. **Vzdelávacia infraštruktúra a služby** (podiel detí vo veku dva až päť rokov k 30. júnu navštevujúcich materskú školu k 15. septembru predchádzajúceho kalendárneho roka)*

V rámci špecifického ukazovateľa *„podiel detí vo veku dva až päť rokov k 30. júnu navštevujúcich materskú školu k 15. septembru predchádzajúceho kalendárneho roka“* sa prioritný okres nachádza na **10. mieste** v zozname všetkých okresov SR, hodnota tohto ukazovateľa je **0,74193**.

Hodnota špecifického ukazovateľa „podiel detí vo veku dva až päť rokov k 30. júnu navštevujúcich materskú školu k 15. septembru predchádzajúceho kalendárneho roka“ - grafické zobrazenie

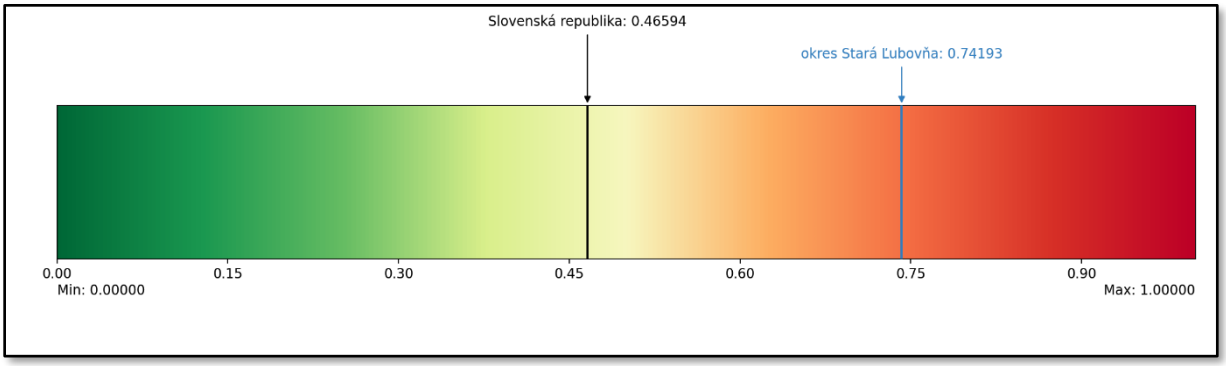

Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

C. Analýza špecifických ukazovateľov prístupu k verejnej infraštruktúre a základným službám

Podiel obyvateľov napojených na verejný vodovod zostáva relatívne vysoký, približne na úrovni Prešovského samosprávneho kraja, hoci mierne zaostáva za celoštátnym priemerom, pričom v tejto oblasti nie sú zaznamenané zásadné deficity. Naopak, podiel obyvateľov napojených na kanalizačnú sieť je dlhodobo pod priemerom Slovenskej republiky, pričom tento problém sa výraznejšie prejavuje najmä v menších obciach a predstavuje jednu z hlavných rozvojových limitácií technickej infraštruktúry.

V poslednom období dochádza k pozitívnemu vývoju najmä v oblasti digitalizácie, a to prostredníctvom rastu dostupnosti vysokorýchlostného internetu, hoci pretrvávajú regionálne rozdiely medzi mestským a vidieckym prostredím. Digitalizácia tak čoraz viac vystupuje ako

významný faktor regionálneho rozvoja.

V oblasti predprimárneho vzdelávania možno sledovať postupné zvyšovanie podielu detí vo veku 2 až 5 rokov navštevujúcich materské školy, avšak kapacity týchto zariadení nie sú rovnomerne rozdelené. Problémom zostáva najmä nedostatok miest v niektorých obciach, ako aj vyššie zastúpenie detí zo sociálne znevýhodneného prostredia.

1.4. Zhrnutie kľúčových problémov a rozvojových potrieb

A. Zhrnutie dát

Na základe analýzy čiastkových ukazovateľov možno konštatovať, že hodnoty prioritného okresu v sociálno-ekonomickej oblasti a v oblasti prístupu k verejnej infraštruktúre a základným službám sa nachádzajú pod priemerom SR.

Porovnanie čiastkových ukazovateľov okresu Stará Ľubovňa s priemerom SR

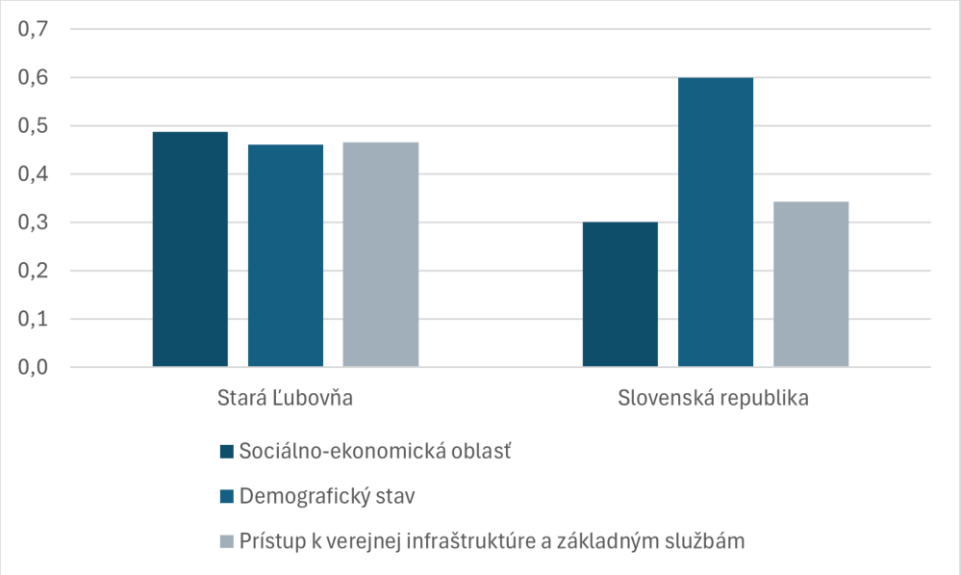

Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

B. Zoradenie najkritickejších oblastí

Podpriemerné hodnoty:

- v sociálno-ekonomickej oblasti; v rámci tejto oblasti sú najkritickejšie z pohľadu hodnôt špecifických ukazovateľov hodnoty:
  - v oblasti podielu počtu osôb, ktoré sú členmi domácnosti, ktorej sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi z počtu obyvateľov,
  - v oblasti podielu počtu uchádzačov o zamestnanie v produktívnom veku na obyvateľstve v produktívnom veku a

- v oblasti priemernej nominálnej mesačnej mzdy zamestnanca.

- v oblasti prístupu k verejnej infraštruktúre a základným službám; v rámci tejto oblasti sú najkritickejšie z pohľadu hodnôt špecifických ukazovateľov hodnoty:

  - v oblasti podielu obyvateľov zásobovaných vodou z verejných vodovodov a

  - v oblasti podielu detí vo veku dva až päť rokov k 30. júnu navštevujúcich materskú školu k 15. septembru predchádzajúceho kalendárneho roka.

Priemerné hodnoty:

- v oblasti prístupu k verejnej infraštruktúre a základným službám; v rámci tejto oblasti sú najkritickejšie z pohľadu hodnôt špecifických ukazovateľov hodnoty:

  - v oblasti podielu obyvateľov napojených na verejnú kanalizačnú sieť s čistiarňou odpadových vôd a

  - v oblasti podielu adries s dostupnosťou internetu s rýchlosťou minimálne 100 Mbps.

Najlepšie hodnoty:

- v oblasti demografického stavu; v rámci tejto oblasti je však stále najkritickejšia z pohľadu hodnôt špecifických ukazovateľov hodnota:

  - v oblasti indexu ekonomického zaťaženia osôb.

C. Zhrnutie kľúčových problémových oblastí a potrieb

Okres Stará Ľubovňa predstavuje demograficky perspektívny región s mladšou vekovou štruktúrou a relatívne stabilným populačným vývojom, ktorý je napriek tomu ovplyvnený dlhodobým odlivom obyvateľstva, najmä v produktívnom veku.

Sociálno-ekonomická situácia je celkovo vyvážená, pričom miera nezamestnanosti a hmotnej núdze sa pohybuje na prijateľnej úrovni v rámci Slovenskej republiky, hoci pretrváva vyšší podiel dlhodobo nezamestnaných a mladých uchádzačov o zamestnanie. Slabšou stránkou regiónu ostáva nižšia príjmová úroveň, ktorá súvisí s nižšou produktivitou práce, absenciou veľkých podnikov a obmedzenou investičnou aktivitou.

Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva a horšie výsledky v školstve zároveň limitujú zamestnateľnosť a ďalší ekonomický rozvoj. Okres disponuje významným potenciálom v oblastiach poľnohospodárstva, lesného hospodárstva a cestovného ruchu, ktorý však nie je plne využitý najmä pre nedostatočne rozvinutú infraštruktúru a doplnkové služby.

V oblasti technickej infraštruktúry je zabezpečené primerané zásobovanie pitnou vodou a postupne sa zlepšuje digitálna dostupnosť, avšak pretrváva deficit najmä v oblasti kanalizácie vo vidieckych obciach a kvality dopravnej siete.

Významným faktorom rozvoja je aj prítomnosť marginalizovaných rómskych komunít, ktorá zvyšuje nároky na sociálnu integráciu a verejné služby. Kľúčovou výzvou okresu je preto efektívne prepojenie demografického potenciálu s ekonomickým rozvojom, tvorbou kvalitných pracovných miest a zvyšovaním životnej úrovne obyvateľstva.

2. Impulzy k vypracovaniu plánu rozvoja

Na základe identifikovaných problémov, výziev rovnako ako aj potenciálu možno formulovať kľúčové impulzy:

Zamestnanosť a podnikanie
Potenciály rozvoja:

- dostatok pracovnej sily, najmä v robotníckych profesiách,
- prítomnosť zručného obyvateľstva a tradície remesiel,
- existencia malých a stredných podnikov v rôznych odvetviach,
- potenciál rozvoja poľnohospodárstva a produkcie lokálnych potravín,
- využiteľný potenciál lesného hospodárstva a drevospracujúceho priemyslu,
- možnosť tvorby pracovných miest v oblasti infraštruktúry,
- existencia integračných sociálnych podnikov (základ pre rozšírenie).

Problémy a výzvy:

- nedostatok pracovných príležitostí v regióne (odchod za prácou),
- vysoký podiel dlhodobo nezamestnaných a osôb s nízkym vzdelaním,
- problémy s udržaním pracovných miest,
- absencia veľkých zamestnávateľov a zahraničných investícií,
- nedostatočná podpora podnikateľov a slabé podnikateľské prostredie,
- vysoký podiel neformálnej práce („na čierno“),
- nedostatok kvalifikovaných pracovníkov,
- nedostatočná podpora ekologického poľnohospodárstva.

Cestovný ruch
Potenciály rozvoja:

- prírodné bohatstvo (Pieniny, rieka Dunajec, lesy, kvalitné životné prostredie),
- minerálne pramene a kúpele,
- historické a kultúrne pamiatky,
- folklór a regionálne produkty,
- potenciál pre agroturistiku a vidiecky turizmus,
- cezhraničná spolupráca s Poľskom,
- existujúca sieť turistických a rekreačných zariadení.

Problémy a výzvy:

- nedostatočná turistická infraštruktúra (cyklotrasy, služby, atrakcie),
- slabá propagácia regiónu,

- nedostatočné prepojenie subjektov v cestovnom ruchu,
- zlý stav niektorých kultúrnych pamiatok,
- nedostatok ubytovacích a stravovacích kapacít,
- nízke využitie potenciálu rieky Poprad,
- chýbajúce služby pre cykloturistov.

Doprava a dostupnosť
Potenciály rozvoja:
- relatívne dobré napojenie cestami I. triedy,
- existujúce železničné prepojenie naprieč okresom.

Problémy a výzvy:
- absencia diaľničného napojenia,
- zlý technický stav cestnej infraštruktúry,
- slabé autobusové spojenie,
- vnútorná dopravná fragmentácia územia.

Vzdelávanie
Potenciály rozvoja:
- dostatočná sieť základných a stredných škôl,
- potenciál odborného vzdelávania.

Problémy a výzvy:
- vysoký podiel osôb s nízkym vzdelaním,
- slabé výsledky žiakov,
- nízka prepojenosť vzdelávania s trhom práce,
- slabá účasť detí z MRK v predškolskom vzdelávaní,
- nedostatočné duálne vzdelávanie.

Marginalizované rómske komunity
Potenciály rozvoja:
- využiteľná pracovná sila,
- existencia sociálnych podnikov ako dobrá prax.

Problémy a výzvy:
- zlé životné a hygienické podmienky,
- vysoká nezamestnanosť a závislosť od dávok,
- slabá integrácia do ekonomiky,
- napäté sociálne vzťahy,
- nedostatočné sociálne služby.

Základná infraštruktúra
Problémy a výzvy:
- nedobudovaná kanalizácia a technická infraštruktúra,
- zlý stav miestnych komunikácií a verejných priestranstiev,
- nedostatok investícií v malých obciach,
- slabé digitálne vybavenie a smart riešenia.

3. Návrh aktivít a úloh na zabezpečenie realizácie a plnenia plánu rozvoja

3.1. Súlad so strategickými dokumentmi

Plán rozvoja je v súlade s prioritami Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Prešovského samosprávneho kraja na roky 2021 – 2030, Integrovanou územnou stratégiou a ďalšími relevantnými národnými a regionálnymi stratégiami. Zabezpečuje súlad s aktivitami financovanými z Programu Slovensko 2021 – 2027 a akéhokoľvek nadväzujúceho mechanizmu financovania projektov z prostriedkov Európskej únie a jej príslušných fondov.

3.2. Zdôvodnenie výberu aktivít plánu rozvoja

Výber hlavných aktivít a ich opatrení a úloh je určený pre prioritné okresy tak, aby finančná podpora smerovala na projekty s merateľným prínosom a jasnou väzbou na URR, resp. na čiastkové a špecifické ukazovatele, ktoré ho vytárajú, a to za účelom jeho znižovania a dorovnávania rozdielov medzi jednotlivými okresmi SR.

Zámerom výberu a usporiadania aktivít je vytvoriť rámec pre rýchlu a jednoduchú identifikáciu pre zaradenie žiadostí a zároveň prostredníctvom odporúčanej priorizácie aktivít zacieliť a motivovať potenciálnych žiadateľov na podávanie žiadostí a projektov, ktoré adresujú najakútnejšie problémové ukazovatele prioritného okresu.

Aktivity sú navrhnuté tak, aby mali merateľný dopad na špecifické ukazovatele a zároveň vytvárali synergie pre celkový rozvoj územia. Hodnotenie predkladaných žiadostí a projektov bude zamerané predovšetkým na ich jasné a zrozumiteľné zaradenie a naviazanie na špecifickú aktivitu a jej merateľné ukazovatele tak, aby projekty prispievali k zlepšovaniu čiastkových a špecifických ukazovateľov.

3.3. Aktivity plánu rozvoja

Rámec aktivít je postavený na nasledovných štyroch hlavných aktivitách:

(i) **Práca a príjmy v regióne** *(sociálno-ekonomické ukazovatele)*
(ii) **Zážitkový región: cestovný ruch, identita a aktívna rekreácia** *(zamestnanosť a príjmy cez projekty cestovného ruchu a aktívnej rekreácie)*
(iii) **Infraštruktúra, služby a bezpečné obce** *(prístup k infraštruktúre a službám)*
(iv) **Sociálne služby, zdravie a demografia** *(demografický stav a kvalita života)*

Jednotlivé opatrenia a úlohy sú bližšie špecifikované v *Prílohe č. 1*.

Výber navrhovaných aktivít Plánu rozvoja okresu Stará Ľubovňa vychádza z identifikovaných potrieb územia a hodnotenia ich významu, realizovateľnosti a očakávaného prínosu pre jeho ďalší rozvoj. Pri stanovení priorít bol zohľadnený najmä stav rozvoja jednotlivých obcí, ich finančné možnosti a schopnosť zapojiť sa do externých zdrojov financovania.

Osobitná pozornosť bola venovaná podpore menších obcí, ktoré dlhodobo čelia obmedzeným možnostiam pri získavaní externých finančných prostriedkov. Z tohto dôvodu bola ako prioritná identifikovaná realizácia menších, rýchlo implementovateľných projektov, ktoré môžu priniesť okamžité zlepšenie kvality života obyvateľov.

Významnou oblasťou je aj podpora projektovej prípravy, ktorá predstavuje základný predpoklad realizácie väčších investičných zámerov. Posilnenie tejto oblasti umožňuje obciam lepšie sa zapájať do výziev a efektívnejšie využívať dostupné finančné zdroje, vrátane fondov Európskej únie. S tým súvisí aj potreba zabezpečenia mechanizmov spolufinancovania, ktoré zvyšujú schopnosť obcí realizovať náročnejšie projekty.

V rámci rozvojových priorít bola identifikovaná aj potreba systematickej podpory marketingu a propagácie regiónu, keďže okres disponuje významným potenciálom najmä v oblasti cestovného ruchu, ktorý však nie je dostatočne využitý. Posilnenie marketingových aktivít môže prispieť k zvýšeniu atraktivity územia a podpore hospodárskeho rastu.

Dôležitou súčasťou navrhovaných aktivít je aj rozvoj sociálnej a inkluzívnej ekonomiky, najmä prostredníctvom podpory sociálnych podnikov. Tieto predstavujú účinný nástroj integrácie znevýhodnených skupín obyvateľstva na trhu práce a zároveň prispievajú k miestnemu ekonomickému rozvoju. Súčasne je potrebné zohľadniť aj rodový aspekt zamestnanosti a podporovať diverzifikáciu činností sociálnych podnikov tak, aby vytvárali širšie možnosti uplatnenia aj pre ženy.

Analýza získaných odpovedí poukazuje na rozdielne vnímanie rozvojových priorít v závislosti od typu zapojených subjektov. Identifikované rozdiely naznačujú, že jednotlivé skupiny aktérov kladú dôraz na odlišné oblasti rozvoja, vyplývajúce z ich činnosti a potrieb. Ekonomicky orientované subjekty preferujú najmä rozvoj podnikateľského prostredia a cestovného ruchu, zatiaľ čo subjekty verejného a sociálneho sektora zdôrazňujú význam rozvoja sociálnych služieb, zdravotnej starostlivosti a komunitných aktivít.

Špecifickú pozíciu zaujímajú sociálne podniky, ktoré prepájajú ekonomické a sociálne aspekty rozvoja a zdôrazňujú potrebu podpory aktivít s kombinovaným hospodárskym a spoločenským prínosom. Táto diferenciácia prístupov predstavuje dôležité východisko pre tvorbu integrovaných rozvojových opatrení, ktoré by mali zabezpečiť koordinované prepojenie ekonomického rastu so sociálnym rozmerom rozvoja územia.

Na základe uvedených východísk bolo stanovené poradie aktivít podľa ich významu a prínosu pre rozvoj okresu, pričom dôraz bol kladený na opatrenia s najvyšším potenciálom pozitívne ovplyvniť hospodársku, sociálnu a územnú situáciu regiónu.

Pre samosprávy sú prioritné predovšetkým tieto opatrenia v nasledovnom poradí:

HLAVNÁ AKTIVITA 3 – INFRAŠTRUKTÚRA, SLUŽBY A BEZPEČNÉ OBCE

- **3.3 Malé projekty pre obce do 500 obyvateľov**
- **3.2 Realizácia verejnej infraštruktúry a základných služieb**
- **3.4 Spolufinancovanie projektov rozvoja územia z externých zdrojov**
- **3.1 Projektová príprava verejných investícií**

3.5 Integrované bezpečnostné a záchranné systémy obcí

HLAVNÁ AKTIVITA 2 – ZÁŽITKOVÝ REGIÓN: CESTOVNÝ RUCH, IDENTITA A AKTÍVNA REKREÁCIA

2.1 Tematické produkty cestovného ruchu
2.2 Destinačný manažment, marketing, regionálna identita a značka
2.3 Podporné MSP pre cestovný ruch
2.4 Aktívny rekreačný šport
2.5 Multifunkčné vodné plochy

HLAVNÁ AKTIVITA 1 – PRÁCA A PRÍJMY V REGIÓNE

1.1 Sociálna a inkluzívna ekonomika
1.2 Miestne MSP a tradičná výroba
1.3 Inovácie, výskum, digitalizácia, kybernetická bezpečnosť a GDPR
1.4 Prepojenie vzdelávania a trhu práce
1.5 Prevencia rizikových javov v športe, integrita a kariérna tranzícia športovcov

HLAVNÁ AKTIVITA 4 – SOCIÁLNE SLUŽBY, ZDRAVIE A DEMOGRAFIA

4.1 Rozvoj sociálnych služieb a komunitnej podpory
4.2 Dostupná zdravotná starostlivosť a prevencia

Pre socioekonomických partnerov sú prioritné predovšetkým tieto opatrenia v nasledovnom poradí:

HLAVNÁ AKTIVITA 2 – ZÁŽITKOVÝ REGIÓN: CESTOVNÝ RUCH, IDENTITA A AKTÍVNA REKREÁCIA

2.1 Tematické produkty cestovného ruchu – rozvoj tematických produktov cestovného ruchu postavených na prírodnom, kultúrnom, historickom alebo vidieckom potenciáli územia. Zahŕňa vodu, prírodu a turistiku, históriu a kultúru, ako aj vidiek a agroturistiku.

2.2 Destinačný manažment, marketing, regionálna identita a značka – riadenie destinácie, spoločnú propagáciu územia, marketingové nástroje a koordináciu aktérov cestovného ruchu.

2.3 Podporné MSP pre cestovný ruch – podnikateľské služby dopĺňajúce cestovný ruch, najmä ubytovanie, gastro, turistické služby, tradičnú výrobu.

HLAVNÁ AKTIVITA 1 – PRÁCA A PRÍJMY V REGIÓNE

Výsledky prieskumu poukazujú na výraznú orientáciu respondentov na podporu ekonomického rozvoja územia. Najvyššie hodnotenia dosiahli opatrenia zamerané na:

1.1 Sociálna a inkluzívna ekonomika - pracovná integrácia znevýhodnených osôb prostredníctvom sociálnych a komunálnych podnikov, verejnoprospešných a komunitných služieb a ekonomických aktivít s verejným alebo komunitným prínosom.

1.3 Inovácie, výskum, digitalizácia, kybernetická bezpečnosť a GDPR - zvyšovanie produktivity, inovatívnosti a pridanej hodnoty podnikov prostredníctvom inovácií, výskumu a vývoja, technologickej modernizácie a digitalizácie.

1.4 Prepojenie vzdelávania a trhu práce - Opatrenie prepája systém vzdelávania s potrebami trhu práce - duálne vzdelávanie, praktická výučba, rekvalifikácie

a celoživotné vzdelávanie orientované na zamestnateľnosť.

Tieto oblasti sú vnímané ako kľúčové pre zvyšovanie konkurencieschopnosti regiónu, rozvoj podnikateľského prostredia a tvorbu pracovných príležitostí. Zároveň odrážajú potrebu stabilizácie ekonomicky aktívneho obyvateľstva v území.

HLAVNÁ AKTIVITA 4 – SOCIÁLNE SLUŽBY, ZDRAVIE A DEMOGRAFIA

Za najvýznamnejšie opatrenia tejto aktivity možno považovať najmä:

4.2 Dostupná zdravotná starostlivosť a prevencia – orientovanú na zvyšovanie dostupnosti zdravotnej starostlivosti, rozvoj preventívnych programov a podporu zdravia obyvateľstva.

4.1 Rozvoj sociálnych služieb a komunitnej podpory– zameraný na posilnenie kapacít zariadení sociálnych služieb, podporu komunitných aktivít a zlepšenie dostupnosti služieb pre zraniteľné skupiny obyvateľstva.

Zistenia poukazujú na to, že sociálna a zdravotná oblasť predstavuje **dôležitý stabilizačný pilier rozvoja okresu**, ktorý síce nie je vnímaný ako hlavný motor ekonomického rastu, avšak zohráva kľúčovú úlohu pri zabezpečovaní kvality života obyvateľov a sociálnej súdržnosti územia.

HLAVNÁ AKTIVITA 3 – INFRAŠTRUKTÚRA, SLUŽBY A BEZPEČNÉ OBCE

3.4 Spolufinancovanie projektov rozvoja územia z externých zdrojov – využitie regionálneho príspevku na spolufinancovanie alebo doplnenie financovania projektov podporených z iných verejných zdrojov, najmä fondov Európskej únie.

3.5 Integrované bezpečnostné a záchranné systémy obcí – prepojenie bezpečnostných a záchranných technológií do jednotného funkčného systému, vrátane monitorovania verejných priestorov, mobilného dohľadu, záznamových systémov zásahových zložiek a riešení na okamžitú ochranu života a zdravia.

Z uvedeného vyplýva, že aj keď celkové vnímanie tejto oblasti nepatrí medzi dominantné priority, existuje jasná potreba podpory opatrení, ktoré zvyšujú schopnosť samospráv efektívne realizovať projekty a zároveň posilňujú bezpečnosť a krízovú pripravenosť územia.

4. Merateľné ukazovatele plánu rozvoja

Pre sledovanie dosahovania cieľov sú zadefinované kľúčové merateľné ukazovatele, ktoré vychádzajú priamo zo špecifických ukazovateľov definovaných vo vyhláške.

Označenie	Názov merateľného ukazovateľa	Východisková hodnota[8]	Cieľová hodnota (2026)[9]	Cieľová hodnota (2027)	Cieľová hodnota (2028)
SE01	Podiel počtu osôb, ktoré sú členmi domácnosti, ktorej sa poskytuje pomoc v hmotnej	4,02	4,01	4,00	3,99

[8] *Podľa zoznamu vybraných okresov zverejneného 1.11.2025.*

[9] *Priebežná hodnota, ktorú plánuje okres dosiahnuť v danom roku realizáciou aktivít. Pri monitorovaní budú použité hodnoty ukazovateľa z obdobia n-2.*

Označenie	Názov merateľného ukazovateľa	Východisková hodnota[8]	Cieľová hodnota (2026)[9]	Cieľová hodnota (2027)	Cieľová hodnota (2028)
	núdzi z počtu obyvateľov v %				
SE02	Podiel uchádzačov o zamestnanie v produktívnom veku na obyvateľstve v produktívnom veku v %	5,80	5,75	5,70	5,65
SE03	Priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca v EUR	1289	1290	1291	1292
DS01	Hrubá miera celkového prírastku obyvateľstva (na 1000 obyv.) v ‰	2,85	2,86	2,87	2,88
DS02	Index ekonomického zaťaženia osôb v %	53,01	53,00	52,99	52,98
DS03	Index starnutia v %	66,33	66,32	66,31	66,30
VI01	Podiel obyvateľov zásobovaných vodou z verejných vodovodov v %	84,00	84,20	84,40	84,60
VI02	Podiel obyvateľov napojených na verejnú kanalizačnú sieť s ČOV v %	68,00	68,20	68,40	68,60
VI03	Podiel adries s dostupnosťou internetu s rýchlosťou minimálne 100 Mbps v %	92,56	92,60	92,64	92,68
VI04	Podiel detí vo veku 2 - 5 rokov navštevujúcich MŠ v %	50,58	50,60	50,62	50,64

5. Očakávané výsledky, monitorovanie a hodnotenie dosiahnutého pokroku

5.1. Časový harmonogram realizácie plánu rozvoja

Za realizáciu jednotlivých projektov v rámci hlavných aktivít a ich opatrení a úloh sú zodpovední samotní prijímatelia regionálneho príspevku, s ktorými na základe vyhodnotenia jednotlivých výziev na predkladanie žiadostí o poskytnutie regionálneho príspevku uzatvorí MIRRI SR zmluvu o poskytnutí regionálneho príspevku. Harmonogram realizácie plánu rozvoja je navrhnutý na roky 2026 – 2028.

5.2. Možnosti financovania plánu rozvoja

Hlavné aktivity plánu rozvoja sú financované z prostriedkov štátneho rozpočtu SR a alokované na základe rozhodnutia MIRRI SR pre príslušný kalendárny rok, ktoré MIRRI SR zverejní na svojej webovej stránke. Alokačný mechanizmus zohľadňuje potreby jednotlivých prioritných okresov, pričom MIRRI SR je oprávnené rozhodnúť o zmene alokácie alebo jej presune alebo jej časti na iný prioritný okres najmä v prípadoch, ak nedôjde k vyčerpaniu alokovaných prostriedkov alebo pripravenosť predložených žiadostí a projektov nedosiahne požadovanú odbornú úroveň vypracovania.

5.3. Gestori a spôsob monitorovania

Plnenie plánu rozvoja vyhodnocuje a kontroluje MIRRI SR v spolupráci s Okresným úradom Stará Ľubovňa a riadiacim výborom prioritného okresu[10].
Postup pre monitorovanie a hodnotenie plánu rozvoja prioritného okresu je upravený interným predpisom MIRRI SR.

5.4. Časový harmonogram odovzdávania monitorovacích správ

Riadiaci výbor prioritného okresu v súlade s ustanovením § 5 ods. 1 písm. d) zákona o prioritných okresoch monitoruje a hodnotí plnenie výziev a plánu rozvoja prioritného okresu prostredníctvom hodnotiacej správy každoročne do 30. júna za predchádzajúci kalendárny rok.

6. Prílohy

Príloha č. 1 – Zoznam hlavných aktivít a opatrení plánu rozvoja

[10] *Podľa § 2 písm. e) zákona o prioritných okresoch sa riadiacim výborom prioritného okresu rozumie poradný orgán MIRRI SR zriadený v každom prioritnom okrese.*

PRÍLOHA Č. 1 K PLÁNU ROZVOJA PRIORITNÉHO OKRESU

VYMEDZENIE HLAVNÝCH AKTIVÍT A OPATRENÍ

Táto príloha obsahuje všeobecné vecné vymedzenie hlavných aktivít a opatrení a typové zameranie projektov, ktoré môžu byť podporované v rámci regionálneho príspevku. Konkrétne oprávnené osoby žiadateľov, finančné limity, populačné alebo iné limity, oprávnené výdavky, osobitné podmienky, obmedzenia a ďalšie pravidlá podpory určí príslušná vyhlásená a schválená výzva.

Pri zaradení projektu je rozhodujúci jeho hlavný účel a dominantný výsledok, nie samotný názov projektu, stavby, zariadenia alebo výdavku. Uvedené príklady sú orientačné a nevytvárajú uzavretý zoznam projektov.

HLAVNÁ AKTIVITA 1 – PRÁCA A PRÍJMY V REGIÓNE

Podpora zamestnanosti, príjmov, miestneho podnikania, inovácií a pracovných zručností s rozvojovým účinkom v prioritnom okrese.

Názov opatrenia	Základné vymedzenie	Typové zameranie projektov
1.1 Sociálna a inkluzívna ekonomika	Pracovná integrácia znevýhodnených a zraniteľných osôb prostredníctvom sociálnych, komunálnych alebo komunitne orientovaných ekonomických činností s udržateľným pracovným a miestnym prínosom.	Patria sem sociálne a komunálne podniky, sociálne dielne, komunálne a údržbové služby, reuse a opravárenské činnosti, miestna výroba a služby, ak je ich jadrom vytváranie a udržanie pracovných miest pre určené znevýhodnené alebo zraniteľné skupiny.
1.2 Miestne MSP a tradičná výroba	Rozvoj miestnych mikro-, malých a stredných podnikov, výroby, remesiel, spracovania miestnych surovín, obchodu a služieb s cieľom zvýšiť hospodársky výkon a stabilitu miestnej ekonomiky.	Patria sem projekty vzniku, rozšírenia alebo modernizácie výroby a služieb, najmä potravinárstva, dreva, kovu, textilu, remesiel, stavebných a opravárenských činností, miestnych služieb, poľnohospodárstva, lesníctva, logistiky, odbytu a regionálnych produktov.
1.3 Inovácie, výskum, digitalizácia, kybernetická bezpečnosť a GDPR	Podpora inovácií, aplikovaného výskumu, technologickej modernizácie, automatizácie a digitalizácie, ako aj riešení zvyšujúcich kybernetickú odolnosť a ochranu osobných údajov.	Patria sem nové alebo podstatne zlepšené technológie, automatizované a dátovo riadené procesy, digitálne systémy a služby, vývoj a aplikovaný výskum, ako aj funkčné opatrenia kybernetickej bezpečnosti, ochrany dát a súladu s GDPR.
1.4 Prepojenie vzdelávania a trhu práce	Vzdelávanie orientované na zamestnateľnosť a konkrétne potreby trhu práce, najmä praktická a odborná príprava, rekvalifikácie, odborná prax a spolupráca vzdelávacích organizácií so zamestnávateľmi.	Patria sem duálne vzdelávanie, odborná prax, rekvalifikačné a kvalifikačné programy, pracoviská praktického vyučovania, odborné dielne a laboratóriá, kariérne poradenstvo a ďalšie programy smerujúce k získaniu pracovných zručností a uplatneniu.
1.5 Prevencia rizikových javov v športe, integrita a kariérna tranzícia športovcov	Podpora bezpečného a integritného športového prostredia a prípravy športovcov na profesionálnu aj pošportovú kariéru prostredníctvom vzdelávania, prevencie, poradenstva, mentoringu a vhodných digitálnych nástrojov.	Patria sem programy prevencie manipulácie súťaží, rizikového stávkovania, dopingu, násilia, diskriminácie, šikany a zneužívania, vzdelávanie športovcov a ich podporného prostredia, bezpečné oznamovacie postupy, vstupná príprava mladých športovcov, kariérne poradenstvo a rekvalifikácia.

HLAVNÁ AKTIVITA 2 – ZÁŽITKOVÝ REGIÓN: CESTOVNÝ RUCH, IDENTITA A AKTÍVNA REKREÁCIA

Rozvoj udržateľného cestovného ruchu, návštevníckych produktov, regionálnej identity, služieb pre návštevníkov a aktívnej rekreácie.

Názov opatrenia	Základné vymedzenie	Typové zameranie projektov
2.1 Tematické produkty cestovného ruchu	Rozvoj ucelených a dlhodobo využiteľných turistických produktov založených na (A) vode; (B) prírode, horách a turistike vrátane cykloturistiky; (C) histórii a kultúre; alebo (D) vidieku a agroturistike.	Patria sem turistické a cyklistické trasy, vodné a prírodné návštevnícke produkty, vyhliadky, náučné a tematické trasy, sprístupnenie pamiatok a sakrálnych stavieb, expozície, návštevnícke programy, vidiecke a agroturistické zážitky a digitálna interpretácia viazaná na konkrétnu lokalitu alebo trasu.
2.2 Destinačný manažment, marketing, regionálna identita a značka	Spoločné riadenie, koordinácia a prezentácia destinácie alebo uceleného územia, budovanie regionálnej identity a značky a prepájanie atrakcií, služieb a miestnych aktérov.	Patria sem projekty destinačného manažmentu, spoločnej regionálnej značky a komunikácie, destinačné weby a aplikácie, spoločné mapy a publikácie, marketingové kampane územia, koordinácia ponuky a podujatí, návštevnícke dáta a partnerstvá viacerých aktérov.
2.3 Podporné MSP pre cestovný ruch	Rozvoj podnikateľských služieb, ktoré návštevník priamo využíva počas pobytu a ktoré dopĺňajú alebo zvyšujú kvalitu turistickej ponuky územia.	Patria sem najmä ubytovanie, gastronómia, požičovne a servis rekreačného vybavenia, sprievodcovské a zážitkové služby, turistická doprava, predaj regionálnych výrobkov a ďalšie služby s preukázateľnou väzbou na cestovný ruch.
2.4 Aktívny rekreačný šport	Podpora pravidelného amatérskeho športovania, tréningu a aktívnej rekreácie prostredníctvom športovo-rekreačných priestorov, zariadení, vybavenia a programov s dlhodobou využiteľnosťou.	Patria sem workoutové a outdoorové zóny, pumptracky, skateparky, športové okruhy, multifunkčné ihriská, kurty, telocvične a pohybové sály, lezecké a tréningové prvky, športové zázemie a spoločné vybavenie a pravidelné amatérske alebo komunitné športové programy.
2.5 Multifunkčné vodné plochy	Vznik, obnova a funkčné dobudovanie vodných plôch, ktoré plnia retenčnú alebo inú vodohospodársku funkciu a zároveň prinášajú ďalší rekreačný, rybársky, protipožiarny alebo ekologický úžitok.	Patria sem rybníky a retenčné nádrže, obnova vodných plôch, regulačné a technické prvky, protipožiarne odberné miesta, športový rybolov, bezpečné vstupy, lovné miesta, móla, primerané hygienické a návštevnícke zázemie a prvky podporujúce biodiverzitu.

HLAVNÁ AKTIVITA 3 – INFRAŠTRUKTÚRA, SLUŽBY A BEZPEČNÉ OBCE

Podpora projektovej pripravenosti a realizácie verejných investícií, menších lokálnych zásahov, spolufinancovania a bezpečnostných a záchranných riešení.

Názov opatrenia	Základné vymedzenie	Typové zameranie projektov
3.1 Projektová príprava verejných investícií	Príprava konkrétnych verejných investícií do štádia umožňujúceho ich povolenie, financovanie a následnú realizáciu.	Patria sem projektové a technické dokumentácie, architektonické a inžinierske návrhy, štúdie uskutočniteľnosti, rozpočty a výkazy výmer, odborné prieskumy a posudky, povoľovacie podklady, inžinierska činnosť a ďalšia príprava priamo viazaná na konkrétnu plánovanú verejnú investíciu.
3.2 Realizácia verejnej infraštruktúry a základných služieb	Realizácia, obnova a rozvoj verejnej infraštruktúry, verejných budov, technických sietí, verejných priestranstiev a základnej občianskej vybavenosti.	Patria sem projekty výstavby, rekonštrukcie alebo funkčnej obnovy miestnej technickej a dopravnej infraštruktúry, verejných budov a priestorov, vodného hospodárstva, energetických a technických systémov, verejnej konektivity a ďalších investícií slúžiacich obyvateľom alebo verejnosti.
3.3 Malé projekty pre obce do 500 obyvateľov (pre CORE okresy) a do 2000 obyvateľov (pre STATUS okresy)	Menšie, samostatne funkčné a rýchlo realizovateľné lokálne projekty s bezprostredným prínosom pre verejný priestor, bezpečnosť, životné prostredie alebo miestne služby.	Patria sem drobné úpravy verejných priestranstiev a prístupov, mobiliár, zastávky, menšie bezpečnostné a záchranné prvky, zeleň a vodozádržné opatrenia, komunitné a návštevnícke prvky, informačné a komunikačné vybavenie a ďalšie lokálne zásahy vytvárajúce nový alebo zlepšený verejný výstup.
3.4 Spolufinancovanie projektov rozvoja územia z externých zdrojov	Podpora vlastného spolufinancovania rozvojových projektov financovaných z iného externého verejného zdroja, ak regionálny príspevok dopĺňa konkrétny hlavný projekt.	Patria sem projekty, pri ktorých je zabezpečené externé financovanie a je určená povinnosť vlastného spolufinancovania alebo iná prípustná spolufinancovaná časť; môže ísť o verejnú infraštruktúru, životné prostredie, sociálne a komunitné služby, energetiku, digitalizáciu a ďalšie oblasti rozvoja územia.
3.5 Integrované bezpečnostné a záchranné systémy obcí	Funkčné bezpečnostné, monitorovacie, varovné a záchranné systémy zvyšujúce ochranu obyvateľov, verejného priestoru a schopnosť obce reagovať na mimoriadne udalosti.	Patria sem kamerové a monitorovacie systémy, osobné záznamové systémy oprávnených zásahových zložiek, mobilné monitorovanie a drony v zákonnom režime, systémy včasného varovania a krízovej komunikácie, AED a ďalšie systémy okamžitej záchrany života vrátane potrebného softvéru, inštalácie, školení a servisu.

HLAVNÁ AKTIVITA 4 – SOCIÁLNE SLUŽBY, ZDRAVIE A DEMOGRAFIA

Podpora dostupných a udržateľných sociálnych, komunitných a zdravotných služieb reagujúcich na demografické, zdravotné a sociálne potreby obyvateľov.

Názov opatrenia	Základné vymedzenie	Typové zameranie projektov
4.1 Rozvoj sociálnych služieb a komunitnej podpory	Vznik, rozšírenie a skvalitnenie sociálnych služieb a pravidelnej komunitnej podpory pre seniorov, osoby so zdravotným znevýhodnením, rodiny, osoby v krízovej situácii a ďalšie zraniteľné skupiny.	Patria sem terénne a domáce, ambulantné, denné a pobytové sociálne služby, krízová a nízkoprahová pomoc, podpora samostatného života, komunitné centrá a programy, sociálne poradenstvo a ďalšie odborné činnosti; priestory, vybavenie a mobilita sú súčasťou opatrenia, ak priamo vytvárajú alebo rozširujú konkrétnu službu.
4.2 Dostupná zdravotná starostlivosť a prevencia	Zlepšenie územnej, časovej, fyzickej a sociálnej dostupnosti zdravotnej starostlivosti a zdravotne zameranej prevencie pre konkrétne skupiny obyvateľov.	Patria sem vznik alebo rozšírenie ambulantnej starostlivosti, mobilné a výjazdové zdravotné služby, preventívne vyšetrenia a skríning, telemedicína a telekonzultácie, monitoring chronických pacientov, rehabilitačná a ďalšia odborná zdravotná starostlivosť, programy duševného zdravia a pravidelné preventívne programy.